

PREVENTION. CARE. RECOVERY.

Te Kaporeihana Āwhina Hunga Whara

Ko hano ma'u atu ha
tokoni 'i ha'o lavea
lolotonga ha'o folau
atu ki tu'apule'anga

Ko hano ma'u atu ha tokoni 'i ha'o lavea lolotonga ha'o folau atu ki tu'apule'anga

Ko ha folau ki tu'apule'anga ko ha me'a fakaofa ia, pea 'oku lahi ai 'a e faingamālie ke hoko ma'u pē ai ha lavea. Kapau 'oku ke lavea 'i tu'apule'anga, 'e 'i heni 'a e ACC, pe Kautaha ki he Ngaahi Totongi Huhu'i mei' ha Fakatu'utāmaki (Accident Compensation Corporation), ke tokoni'i koe 'i ho'o foki mai'. Te mau lava ke 'oatu ha ngaahi tokoni ki ho'o totongi fakafaito'o, tokoni ki ho fakaakeake' pea mo e totongi huhu'i ki ha mole ho'o pa'anga hū mai, koe'uhi' ka ke lava ke foki ki he tu'unga na'a' ke 'i ai kimu'a' 'i he vave taha'.

KI HA TOE NGAahi FAKAMATALA LAHI ANGE

KO HONO FAKAHOKO 'O HA 'EKE TOTONGI HUHU'I PEA MO E NGAahi ME'A 'OKU' KE 'ATĀ ATU KI AI'
0800 101 996 Mōnite–Falaite mei' he 8.30am ki he 5pm

NGAAHI FAKAMATALA FEKAU'AKI MO E ACC 'I HE 'INITANETI' 'I HE TU'ASILA KO E
www.acc.co.nz

'Oku 'i ai 'emau kau fakatonulea ke tokoni atu kiate koe 'i ho'o talanoa mo kimautolu'.

Ki ha folau fakapisinisi pe folau 'eve'eva pē

'E lava ke tokoni atu 'a e ACC kapau te ke foki mai mo ha lavea na'e hoko 'i tu'apule'anga. 'Oku malu'i koe tatau ai pē pe ko ha'o folau:

- Faka-pisinisi
- 'Eve'eva 'o mālōlō pe ko ha'o OE
- 'A'ahi ki hao kaungāme'a pē fāmili.

'Oku angamaheni'aki 'a hono kāpui 'e he malu'í ha ngaahi folau ko hono lōloa´ 'oku a'u ki he māhina 'e ono´.

'Ikai ngata pē 'i he ngaahi lavea´, 'oku kāpui 'e he ACC mo ha fa'ahinga mahaki kuo ma'u tupu mei´ ha ngāue pa'anga, ngaahi uesia fakae'atamai mei´ ha tohotoho pe pā'usi'i, pea mo kinautolu kuo lavea tupu mei´ ha faito'o fakafalemahaki. 'Oku 'ikai ke malu'i heni 'a kinautolu 'oku puke´.

'Ikai ke ke fakapapau'i pe 'oku´ ke kau 'i he malu'i?
Telefoni ki he ACC 'i he fika 0800 101 996.

*'Oku 'ikai ke fakafetongi 'e he ACC 'a e malu'i folau´
he 'e 'ikai te mau lava tokoni ki he ngaahi mo'ua
na'e fakahoko lolotonga 'o ha'o 'i tu'apule'anga,
pea 'oku 'ikai te mau malu'i ha'o puke.*

Fakalahi 'o hono kāpui 'e he malu'í kapau ko ha'o folau faka-pisinisi

Kapau ko ho'o folau faka-pisinisi pea 'oku´ ke kei totongi tukuhau vāhenga 'i Nu'u Sila, ko e ngaahi malu'i 'a e ACC 'e kei tu'u pē neongo ha'o mama'o atu 'o laka hake he māhina 'e ono´.

Kapau te ke faka'amu ke fakalōloa ho'o 'i tu'apule'anga´ ki ha 'uhinga fakafo'ituitui pē 'a'au 'i he hili 'a e 'osi 'a ho'o ngāue´, 'e kei malu'i pē koe 'o a'u ki ha toe māhina 'e ono makehe, 'i ha femahino'aki te ke foki 'aupito mai ki Nu'u Sila.

Ngāue'aki 'a e malu'i folau´ ki he kotoa ho'o malu'í ki ha'o folau.

'E ala tokoni atu 'a e ACC ki hono fakafoki e me'a kotoa ki he tu'unga na'e 'i ai´ 'i ho'o foki mai ki Nu'u Sila´.

Kaekehe, 'oku 'ikai ke malu'i 'e he ACC 'a e ngaahi me'a hangē ko ha totongi 'o hano faito'o koe 'i tu'apule'anga, fehālaaki ho'o palani folau´ pe mole ha'o tipōsiti totongi folau, folau 'oku feima'u ki ai ha fakafe'ao, pe folau fakavavevave ki hao fāmili, pea 'oku 'ikai malu'i koe 'e he ACC 'oka ke ka puke.

Ko e ngaahi me'a kotoa ko eni' 'oku kāpui ia 'e ha kautaha malu'i folau lelei, pea 'oku mau fokotu'u atu eni ki ha taha pē 'e folau 'eve'eva atu ki tu'apule'anga.

Kapau te ke nofo mei' he ngāue' ko e teu ha'o folau atu ki tu'apule'anga, 'e ngali 'e 'ikai te ke kau koe he malu'i ki he mole ho'o pa'anga hū mai'. Te ke lava ke fakalahi 'a e fa'ahinga malu'i ko eni' 'aki 'a e ACC TimeOut.

Ki he ngaahi fakaikiiki', telefoni mai kia kimautilu 'i he fika 0508 426 837 pe vakai ki he www.acc.co.nz

Ngaahi tokoni ke fakafoki e me'a kotoa ki he tu'unga na'e 'i ai'

Kapau kuo' ke lavea lolotonga ho'o 'i tu'apule'anga', te ke lava ke 'eke totongi huhu'i ki he ACC 'i he taimi te ke foki mai ai'. Ko e ngaahi tokoni te ke ma'u mei' he ACC 'e makatu'unga eni mei' he lavea kuo hoko' pea mo e tu'unga 'oku' ke 'i ai', ka 'e ala kapui 'i heni 'a e:

- **Faito'o**. Ko e kongā lahi taha 'o e ngaahi fakamole 'oku fakafelāve'i mo hono faito'o ho ngaahi lavea' 'e kapui ia 'e he ACC, kau ki ai 'a e ngāue'aki 'o ha me'alele ki he fe'aveaki fakavavevave 'o e kau mahaki' pea mo ha kongā lahi 'o e totongi ho'o sio toketaa', fisioo' (physio), faito'o faka-falemahaki', tafa', faka'ata' pea mo e fo'i'akau mo e vai te ke fiema'u'.
- **Fefononga'aki me'alele**. Te mau malava ke tokoni'i 'a e ngaahi totongi ki ho'o fefononga'aki ki he ngaahi sivi, faito'o pe ko ha tokoni ki he fakaakeake', kau ki ai 'a e totongi ki he 'utu', fakalelei'i 'o ho'o me'alele' ke fe'unga mo ho'o fefononga'aki', ngaahi me'alele ki he fefononga'aki fakatokolahi 'a e kakai 'o e fonua' pe tekisi.
- **Fakafoki 'a e me'a kotoa ki he tu'unga na'e 'i ai'**. Ko e ngaahi sēvesi 'oku 'oatu 'e he ACC 'oku kau ki ai 'a e ngaahi tokoni ki he fakaakeake 'a e mo'ui' mo ha ngaahi toe tokoni lahi ange pehē foki ki ha pou pou ke tokoni ki hano fakafoki e mo'ui' ki he tu'unga na'e 'i ai' 'i he vave taha 'e ala lava'
- **Fakapa'anga**. 'E malava ke ke 'atā atu ki ha totongi huhu'i fakauike ki he mole 'o ho'o pa'anga hū mai'. 'Oku angamaheni'aki 'a hono fika'i eni 'i he pēseti 'e 80 'o e 'avalisi ho'o pa'anga hūmai ki he uike', kā 'oku

'i ai 'a e mahu'inga taupotu taha kuo faka'atā mai 'e he lao´ ke mau totongi atu. Ko e totongi huhu'i´ 'e kamata ia hili ha uike 'e taha mei ho'o mālōlō mei´ he ngāue´ tupunga 'i ha'o lavea. 'Oku 'uhinga eni teke fakaai pē 'e koe pe ko ho'o ngāue'anga´ 'a e 'uluaki uike´. Kātaki 'o telefoni mai kia kimautolu 'i he fika 0800 101 996 ke tau talanoa fekau'aki mo ha ngaahi totongi huhu'i fakauike te ke ala 'atā atu ki ai´.

Malu'i 'o ha pekia tupu mei' ha lavea

Kapau 'e 'i ai ha lavea 'o tupu ai ha mole 'a ho'o mo'ui', 'e tokoni atu 'a e ACC 'o k̄apui 'a e ngaahi fiema'u fakaepa'anga fakavavevave 'a ho hoa' mo ho'o f̄anau' pea fakapapu'i 'oku maau honau tauhi' ki he kaha'u'. Ko e ngaahi totongi ko eni' 'e ala kau ki ai 'a e:

- Tokoni fakapa'anga ki ha putu ke tokoni ki he ngaahi fakamole 'o e putu'
- Totongi huhu'i kia kinautolu kei mo'ui' - ko ha totongi faka'angataha eni ki he f̄amili'
- Totongi ki he tauhi f̄anau' - ke tokoni ki ha mātu'a te ne fiema'u ke foki ki he nḡae'
- Totongi hokohoko fakauike, ki ha v̄henga na'e mei h̄u mai ki he f̄amili'.

'E malava ke fakah̄u atu ha tohi 'eke malu'i 'e ha taha p̄e 'o e f̄amili' pe ko hanau fakafofonga, hangē nai ko ha kaungāme'a, mēmipa 'o ho k̄āinga', tokotaha taki lotu pe talēkita 'o e falemate'.

Ki ha toe ngaahi fakamatala lahi ange fekau'aki mo e malu'i 'o ha pekia mei' ha fakatu'utāmaki, fetu'utaki ki ho'o 'ōfisi ACC ofi taha'.

Fakahoko 'o ha tohi kole 'eke

Te ke fiema'u ha līpooti fakafaito'o kakato 'i he taimi 'e fuofua faito'o ai koe 'i tu'apule'anga´. Ko ha līpooti eni mei´ ha toketā, toketā nifo pe falemahaki, pea ke kakato ai e ngaahi fakaikiiki ki ho lavea´, tu'unga 'oku 'i ai´ pea mo e ngaahi faito'o na'e fakahoko´.

'E toe fiema'u foki 'i ha tohi 'a e tu'unga fakaako 'o e toketā na'a´ ne faito'o koe´.

'I he taimi pē te ke tū'uta ai 'i Nu'u Sila´, 'a'ahi atu leva ki ho'o toketā fāmili´ 'i he vave taha 'e ala lava´. Te nau tokoni atu 'i hano fakafonu 'o ha foomu 'eke ACC pea te nau lava foki ke 'oatu ki he ACC 'a e līpooti fakafaito'o na'a´ ke ma'u mei´ he toketā 'i tu'apule'anga´.

'I he hili ho'o fakafonu 'a e foomu´ pea meili'i mai fakataha mo e līpooti fakafaito'o na'a´ ke ma'u 'i tu'apule'anga´, te mau toki fetu'utaki atu ke ke 'ilo kapau 'e tali ho'o tohi kole 'eke malu'i ACC.

Hili pē hono tali ho'o tohi kole 'eke´, 'e ngāue atu leva 'a e ACC mo koe pea mo ho'o toketaa´ ke fakapapau'i 'oku ke ma'u 'a e ngaahi tokoni fakafaito'o te ke fiema'u´.

Fakahoko 'a ho'o tohi kole 'eke´ 'i ho'o tū'uta´ mai pē. Kapau te ke toloi eni 'o laka hake 'i he māhina 'e 12 mei´ he 'aho na'a´ ke lavea ai´, 'e malava ke 'ikai te ke 'atā ke ma'u atu ha ngaahi tokoni mei´ he ACC.

*Kapau na'a´ ke lavea lolotonga ha'o ngāue ki
tu'apule'anga pea 'oku kau 'a ho'o potungāue´ 'i
he ACC Partnership Programme, pe polokalama
fetokoni'aki 'a e ACC, fetu'utaki leva kia kinautolu 'i
ho'o foki´ mai pē.*

Ngaahi Lao mo e Totonu 'a e Tokotaha 'Eke/Kole Huhu'i ki he ACC

Ko e ngaahi Lao mo e Totonu 'a e Tokotaha 'Eke/Kole Huhu'i ki he ACC 'oku´ ne tokoni mo tataki 'a kinautolu 'oku nau fai 'a e tohi kole 'eke´, felāve'i mo e founga ngāue 'a e ACC. 'Oku hā atu ai e ngaahi me'a ke ke tokanga'i 'i ha'o fengāue'aki mo kinautolu pea mo fakahā atu 'a ho'o ngaahi totonu ke:

- Toka'i mo faka'apa'apa'i koe
- Fakahoko e ngāue kiate koe´ 'aki 'a e founga 'oku 'ikai filifilimānako pea ke fai hano fakakaukau'i 'a ho'o ngaahi 'uhinga´
- Faka'apa'apa'i ho'o 'ulungaanga fakafonua´, ngaahi me'a 'oku´ ke mahu'inga'ia ai´ mo ho'o tui´
- 'I ai ha'o tokotaha pe kulupu pou pou
- Fakahoko ha ngaahi fakafetu'utaki 'oku felāve'i mo 'aonga´
- Ke ma'u kotoa 'a e ngaahi fakamatala kotoa pē 'oku fiema'u ke ke 'ilo ki ai´
- Faka'apa'apa'i hono malu'i 'a e ngaahi fakamatala kau kiate koe´
- Ke fai ha'o lāunga

'Eke mai kia kinautolu 'o kapau 'oku´ ke fiema'u ha tatau 'o e Lao´. 'E toe ala ma'u atu foki 'eni 'i he www.acc.co.nz 'i he lea faka-Mauli´, faka-Kenitonisi´, faka-Mauli 'a e 'Otu Motu Kuki´, faka-Menitalini´, faka-Niuee´, faka-Ha'amoā´ pea mo e faka-Tonga´ foki.

Kapau 'oku 'i ai ha'o tāla'a fekau'aki mo e sēvesi 'oku´ ke ma'u atu mei´ he ACC (hangē nai ko ha'o ongo'i 'oku 'ikai

te mau fakahoko 'emau ngāue´ 'o fakatatau ki he Lao´),
kātaki 'o talanoa ki he Pule 'o e va'a 'oku nau tokanga'i
ho'o tohi kole´. Pe ko ha'o fetu'utaki ki he 'emau timi
Tokoni ki he kau Kasitoma´, 'i ha'o telefoni ki he
0800 650 222.

'Oku mau taumu'a ke mau ngāue ki ho'o ngaahi loto tāla'a´
'i he vave taha 'e ala lava´.

Kapau 'oku´ ke ta'efiemālie ki ha tu'utu'uni fekau'aki mo e
ngaahi me'a 'oku´ ke 'atā atu ki ai´, 'oku 'i ai ho'o totonu
ke fakahū atu ha tohi kole ki hano toe vakai'i (review) 'a
ho'o tohi kole 'eke´. Kātaki 'o fakahū ha tohi kole ke toe
vakai'i 'a ho'o tohi kole 'eke´ 'i loto 'i ha māhina 'e tolu mei
hono ma'u atu 'o ha tohi tu'utu'uni 'a e ACC. Ko e vaha'a
taimi ko eni´ 'e ala lava pē ke toe fakalōloa kapau 'oku 'i ai
ha me'a kuo hoko 'o 'ikai te ke lava ke mapule'i pea 'oku´
ne ta'ofi koe mei ha'o fai eni. Te ke lava ke ma'u atu ha
Foomu Kole ke toe Vakai'i ho'o Tohi Kole 'Eke´ mei ho'o
va'a ACC 'i ho feitu'u´.